

Passie

voor kuddebewakers

Tekst en foto's: Buzhonden.

Passie, pure en eerlijke passie hebben deze twee mannen, de een Roemeen, de ander Nederlander. Passie voor de natuur en het behoud van tradities, passie voor hun honden en de specifieke eigenschappen van hun ras, de Karpatische Herder.

De Nederlander, Ray Dorgelo, nodigde me uit om het zelf te komen ervaren in Roemenië, en dat was niet tegen dovemansoren gezegd, want ik voel zelf ook een enorme liefde voor het land en de honden, en ben er zelfs gaan wonen. En de Roemeen Vasile Iclenzan, grondlegger en fokker van het ras, deelde gretig zijn enorme bron van kennis met mij.

Roemenië kampt nogal met een negatief imago, maar het land is ten onrechte weinig bekend om al het moois dat het te bieden heeft. Bijvoorbeeld het gevoel om vanuit ons 'hokjesland' opeens door de heuvels te lopen die van niemand en van iedereen zijn, natuur zonder hekken of gebodsbordjes, dat is zo prachtig! Het plattelandsleven is nog zoals het ooit bedoeld was, leven van de opbrengsten van je land en je vee. En deze koeien, geiten, of schapen, worden nog traditioneel geweid met herders die de heuvels intrekken, wat tegelijkertijd geweldig is voor de biodiversiteit van de natuur.

Maar Roemenië herbergt ook wolven en beren, de grootste populaties van Europa, en al eeuwenlang helpen herdershonden de herders hun vee te beschermen en om met respect naast elkaar te kunnen leven.

De verzamelnaam 'herdershond' is eigenlijk heel erg breed voor de grote verschillen van werken. Er zijn drijvershonden (denk aan de Border Collie, maar ook de Hongaarse Mudi), er zijn waakhonden die veel blaffen en een

hoge prooidrift hebben (bijv. de Duitse/Hollandse/Mechelse Herder), en er zijn kuddebewakingshonden (zoals de Maremma en de Pyrenese Berghond).

Kuddebewakingshonden horen kalme en evenwichtige honden te zijn, met een lage prooidrift, zeer toegewijd te zijn aan hun eigenaar en zijn familie, en wantrouwend naar vreemden.

In Roemenië is een veelsoortigheid van werkende kuddebewakingshonden te zien. Vasile maakte van een bepaald type zijn levenswerk. Decennia lang zet hij zich al in voor de Ciobanesc Romanesc Carpatin, de Roemeense Karpatische Herder, of kortweg Carpatin. Tien jaar geleden kreeg het ras voorlopige FCI erkenning, en dit jaar werd het ras definitief erkend, een prestatie van formaat! Maar als kijker van de documentaire 'Pedigree Dogs Exposed' zitten er meerdere kanten aan het fenomeen 'hondenras', je kunt er ook onnoemelijk veel mee verknoeien.

Hoe kijkt Vasile daar tegenaan? Hij waakt voor een te smalle genenpool, hij is begonnen met acht verschillende bloedlijnen, het stamboek blijft open voor vers bloed, en hij streeft naar mooie combinaties met behoud van diversiteit. Een standaard is voor hem slechts een ideaal, perfecte honden bestaan niet. Voor hem is het vooral erkenning dat het ras bestaat, en dat Roemenië iets heeft om trots op te zijn. Daarnaast is het niet de fout van een ras dat het naar de knoppen is geholpen, dat zijn de mensen zelf. Ze zouden verantwoordelijker moeten zijn, meent Vasile.

THEORIE

Dertig jaar geleden begon de zoektocht van Vasile naar de oorsprong van de Carpatin. Hij gaat lijnrecht in tegen de theorie dat de Carpatin meekwam met nomadische volkeren vanuit Mongolië. De Carpatin is van het lupoïde, wolfachtige type en heeft bijvoorbeeld geen hangende lippen. Vasile is onder andere in oude archieven gaan zoeken, hij laat me enthousiast versleten kopieën zien van een tijdschrift uit 1931. De Carpatin stamt af van wilde honden, en was al in Roemenië aanwezig in de tijd van de Daciërs (2 à 3000 jaar geleden). Ook beschrijft Vasile een graftombe uit de Bronstijd met hondenbotten die overeenkomen met het type Carpatin, en dat dit duidt op de waarde die de honden toen gehad moeten hebben voor hun eigenaren.

Vasile neemt even een zijsporing naar de Mioritic, voluit de Ciobanesc Romanesc Mioritic, die eveneens definitieve raserkenning kreeg in 2015. Vaak wordt gedacht aan verwantschap met harige honden die wit/grijs zijn, zoals de Old English Sheepdog en de Polski Owczarek Nizinny, maar Vasile meent dat de Saksen, die zo'n 1200 jaar geleden naar Transsylvanië trokken, hun Altdeutsche Schäferhunden meenamen. Hij laat een kopie van een foto zien van deze hond, die in niets lijkt op een langharige Duitse Herdershond, maar eerder een bouvierachtige look heeft, en de oude foto toont zeker uiterlijke overeenkomsten met de Mioritic.

Ten tijde van het Communisme werd besloten om de verschillende rassen op één hoop te gooien en werd de Carpatin een hond van het Molossertype met allerlei kleurslagen. Na de val van het regime moest het juiste type hond weer worden teruggefokt, en reisde Vasile stad en land af om de juiste type honden te verzamelen. De honden staan nu bekend als 'De Grijzen'. De vacht is agouti (wildkleur). Het bijzondere is dat de honden zeer donkergrijs worden geboren, daarna lichter worden tot aan beige aan toe, en later weer donkerder worden.

FOKPROGRAMMA

Vasile en Ray nemen me mee in een stuk bos, waar tot mijn verbazing veel meer honden zijn dan ik in eerste instantie door had. De honden zijn kalm en waardig. Ja, ik had wel even geblaf gehoord bij aankomst, maar op een kort commando van Vasile waren ze weer stil. Deze honden, 12 stuks, her en der verspreid, nemen allemaal deel aan zijn fokprogramma, en al werken zij niet bij de kudde, ze geven wel de zo gewenste kuddebewakingseigenschappen door. Hij benadrukt dat het ras zijn natuurlijkheid heeft behouden, zo braken de moederhonden eten op voor hun pups, en hebben de honden een nog compleet gebit.

De honden die ik in het algemeen bij de schaapherders zie in Roemenië zijn vaak mengelmoesjes, waarbij het maar gokken is wat er in zit en wat hun werkkwaliteiten zijn. Regelmatig zie ik een teveel aan pups gedumpt, of weet ik dat ze verzopen zijn. Bogdan, de zoon van Vasile, zegt hierover: 'Dat zijn de mixhonden die ze dumpen. Het is 2015 hoor, wij houden alle pups, ze zijn allemaal waardevol, worden goed opgevoed, en we geven ze daarna aan de herders. Het enige wat we niet doen, is een door

Vasile toont trots een van de pups.

Moeder en pups.

de moeder verstoote pup met de hand groot brengen, want dan verstoort je de natuurlijke selectie'.

In Roemenië zie ik een meerderheid van de honden aan één of twee oren en aan de staart gecoupeerd. Vaak nog erg lelijk gedaan ook. Ik vind het onnodige wreedheid, een traditie die nou ook wel eens in Roemenië achterhaald mag zijn. Herders geven diverse redenen op, de honden zouden beter kunnen horen als er een oor gecoupeerd is, terwijl toch de werkende ongecoupeerde honden bewijzen dat er niks mis is met hun gehoor. Of de vrezen dat de wolven de honden bij de oren grijpen, maar de oren vouwen zichzelf in de vacht, daar was ook al wat op bedacht door de natuur.

om zijn kudde te beschermen. En hoe groot zijn kudde is, maakt niet uit, roofdieren tellen geen schapen als ze honger hebben, en vijf honden verdedigen zowel grote als kleine kudden. Bij wolven verdelen de honden zich, want wolven verdelen zich ook, de ene wolf leidt af en de andere wolven proberen de schapen te naderen, ze zijn verdraaid slim en zullen de honden uittesten. Bij beren verzamelen de honden zich, en zullen ze de beer als het nodig is vooral van de zijkant en de achterkant aanvallen. In beide gevallen is het van essentieel belang dat de roofdieren al op ruime afstand van de kudde worden tegengehouden, dat ze nog niet de jacht op een schaap hebben ingezet, want dat is haast niet meer te stoppen. De honden zullen de roofdieren met een grote vastberadenheid overtuigen dat ze beter elders hun maaltje bij elkaar kunnen gaan scharrelen.

Ray heeft zijn hart verpaid aan Carpatin.

PREVENTIEF

Toch heeft het herderen te lijden onder de moderne tijd. De jongere generatie heeft nauwelijks meer interesse in het werk, en kaas maken van schapen- of geitenmelk op kleine schaal is steeds minder rendabel. Als we zien hoeveel er al in de westerse wereld verloren is gegaan, is het des te belangrijker om deze prachtige tradities te bewaren. En dat is precies de drive van Ray Dorgelo.

Hij heeft zich gespecialiseerd in conflictpreventie tussen de herders en de roofdieren, zodat ze in harmonie kunnen samenleven, en de herders roofdieren niet als tegenstanders ervaren. Roofdieren zijn immers belangrijk als top van de keten, ze dragen bij aan biodiversiteit en ecologische balans. En ja, hij heeft ook al nagedacht over de ene wolf die een uitstapje in Nederland maakte. Je kunt er maar beter op voorbereid zijn, en dus begeleidt Ray een schaapsherder in Drenthe. Maar ons drukbevolkte landje is toch iets anders dan de uitgestrekte heuvels van Roemenië, hoe ziet hij dat? Ray benadrukt dat succes afhangt van drie factoren; van de kwaliteiten van de

kuddebewakingshonden, van het overwicht dat de herder op zijn honden heeft, en van het gedrag van de wandelaars en hun huishonden. Als een wandelaar met een (aangelijnde) hond in de buurt van de kudde komt, zal en hond een of twee keer waarschuwen. Als dit gerespecteerd wordt, gebeurt er niets. Maar als een (loslopende) hond te dichtbij de kudde komt kan een Carpatin tot de aanval overgaan. In de natuurgebieden waar herders met hun schapen lopen is vrijwel altijd een aanlijngedbod voor huishonden. Maar het gebeurt vaak dat honden toch los lopen, met het gevolg dat er regelmatig schapen worden gegrepen.

Op dit moment staat de schaapsherder daar machteloos tegenover. Met wat aanpassingen zowel in de wet als op het gebied van publieksinformatie zou een herder met schapen een beschermde status moeten krijgen. Op dit moment bestaat er al een compensatieregeling bij verlies aan vee door roofdieren, maar Ray zou deze geldstroom (vanuit de overheid/de EU) liever omgebogen zien worden in conflictpreventiemaatregelen.

En waarom is Ray juist zo bevlogen over dit ras? Hij heeft een

VIJF

Daarna gaan we het veld in, naar de schaapskudden. In eerste instantie stappen we uit de auto, en staan bij de schapen en is er even geen herder of honden in zicht. Hallo, wordt hier nog bewaakt of niet? Ja natuurlijk! Maar dit is geen ras dat overdreven agressief op je af komt stormen, ze zijn ijzersterk in het inschatten van de situatie, en zelfs zonder dat een herder zegt dat het goed is, kunnen we veilig bij de schapen en honden lopen. Weer bewonder ik hun kalme en evenwichtige natuur.

Ze lijken zelfs overdag vaak maar een beetje lui te liggen, maar dat komt omdat ze spaarzaam met hun energie om gaan. Ze weten heel erg goed wanneer ze in actie moeten komen. En dat is wanneer ze (meestal 's nachts) een beer of wolven opmerken. De honden kunnen ze al over een afstand van 2 á 3 kilometer ruiken. Een herder heeft vijf Carpatins nodig

lange zoektocht in Europa achter de rug naar geschikte hondenrassen. Sommige rassen vindt hij te zwaar van postuur om succesvol de strijd op te kunnen nemen tegen wolven en beren, andere rassen laten de roofdieren teveel dichtbij komen. In de Carpatin vond hij precies wat hij zocht. En nu ik de honden een dag heb meegemaakt, begrijp ik hem helemaal, wat een fantastische karakters hebben deze honden!

Voor meer informatie:
www.canineefficiency.com

advertentie

Te huur in Drenthe

gezellige vakantiebungalows met veel privacy
speciaal voor hondenliefhebbers

Bungalows zijn grenzend aan bos en
gelegen in een prachtige bosrijke omgeving.

Met 2000 m² eigen grond en super
wandel- en fietsmogelijkheden direct vanuit het huis.

(06) 54 686 005 • info@iekenenbarken.nl • www.iekenenbarken.nl